

Tettekre vágyik és irtózik minden megkötöttségtől.

Elsőnek jelentkezett katonának a világháború kitörésekor s ott esett el a csatatéren a világegés legelején. Kár volt érte.

Még sokat alkothatott volna és számtalan örömet okozott volna írásaival a természet és az erdő barátjainak.

Ebben a könyvében türelmes megfigyelések után elméleti tudásának kincses tárházából jóízű humorral elcseveg a nyestről és nyúl-ról, a szalonkáról és széncinkéről, a harkályról és hollóról, a varjú-ról és verébről, meg a többi sok szerelmeséről, páratlan szóbőséggel, színes hasonlatokban gazdag nyelvezettel, melyet eredetben kell olvasni, mert idegen nyelvre hűen lefordítani alig lehet. F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

SZEMÉLYI HIREK

Vitézy László és Zsámbor Zsolt kitüntetése. A Budapesti Közlöny 1931. évi június hó 9-én megjelent számából vettük a következő hiradást:

„A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1931. évi május hó 12-én kelt magas elhatározásával a magyar királyi belügyminiszter előterjesztésére megengedni méltóztatott, hogy nemzeti szempontból értékes szolgálataikért *Vitézy* László erdőtanácsos, mezőhegyesi lakosnak és *Zsámbor* Zsolt erdőmérnök, esztergomi lakosnak elismerése tudtul adassék.”

Halálozások. A zirci apátsági erdőfelügyelőségtől vett értesítés szerint *Füzi* Zoltán erdőtanácsos, a zirci apátság magyarpolányi birtokának gondnoka f. évi május hó 23-án Magyarpolányban 67 éves korában elhunyt.

A megboldogult 1890-ben tette le az erdészeti államvizsgát. 1891-ben mint I. o. erdőgyakornok a bustyházai erdőhivatalnál, majd a besztercebányai erdőigazgatóságnál teljesített szolgálatot. 1893-ban mint II. o. erdész a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz és innen még ez évben a bustyházai erdőhivatalhoz került vissza és megbízott a szinevérpolyánai erdőgondnokság vezetésével. 1903-ban központi szolgálatra osztották be, majd 1907-ben a kolozsvári erdőigazgatóság kerületébe helyezték át s megbízták a topánfalvai ellenőrködő erdőgondnoki teendők ellátásával. 1908-ban nevezték ki erdőmesterré, 1909-ben a szászsebesi erdőhivatal építésvezetője lett, 1915-ben elérte az erdőtanácsosi rangot. 1919-ben, az összeomláskor,

mint magyar állami tisztviselő Erdélyből menekülni kényszerült. Új szolgálati beosztására várakozva, a zirci apátság felajánlása folytán elvállalta a magyarpolányi erdőgondnokság vezetését. Új állását állami szolgálatáról történt lemondása után, már mint nyugdíjas állami tisztviselő foglalta el. A magyarpolányi erdőgondnokságot 11 éven át vezette odaadó szorgalommal és puritán jellemmel.

Mint ember csendes, zárkózott természetű, magányt kedvelő egyéniség volt, a menekült magyarnak igazi típusa, aki fájó szívvel tudott csak elmerengeni a régi jobb időkön. Mint tisztviselő is erős konzervatív lélekkel ragaszkodott a régimódi erdőkezelés elveihez s nem tudott megbarátkozni a modern erdőszet módszereivel.

Egyike volt a régi fáknak, amelyek közül bizony ma a legtöbb már korhad s maholnap alig marad belőlük.

Floch György zirci apátsági erdőmérnök f. évi június hó 13-án Veszprémben, életének 33-ik évében elhunyt.

A megboldogult hült tetemét június hó 15-én a zirci felső temetőben helyezték örök nyugalomra, hozzátartozói, nagyszámú barátai és kollégái őszinte részvétel mellett.

Annak bizonyosságául, hogy a jóra való, odaadó, becsületos munkát, a kenyeret adó erdőbirtokos is mily elismerésben részesíti, szó szerint itt közöljük az apátsági erdőfelügyelőnek a megboldogultról hozzánk intézett megható sorait.

„Amily váratlanul és gyorsan jött ez az utóbbi haláleset, ép oly lesújtó és döbbenetes hatással volt mindazokra, akik vele együtt éltek, együtt dolgoztak és akik őt közelebbről ismerték. Benne egy finomlelkű, emelkedett gondolkozású, tetőtől talpig becsületos és kiválóan képzett szakembert vesztett nemcsak a zirci apátság, hanem általában a magyar erdőmérnöki kar. Már mint fiatal, kezdő kezelő-erdőtiszt nagy szakavatottságot feltételező, sőt idős, tapasztalatokban gazdag erdőmérnököknek is fejtörést okozó kemény munkával birkózott meg, amennyiben gyors egymásutánban elkészítette az apátság magyarpolányi és zirci erdőbirtokainak gazdasági üzemterveit, mégpedig oly sikerrel, hogy e munkájával a hivatalos felsőbbségnek nemcsak hozzájárulását nyerte meg, hanem elismerését is kiérdemelte.

De nemcsak hivatali teendőit végezte nagy ügybuzgósággal, hanem társadalmi és kulturális téren is nagy szeretettel és fáradhatatlan energiával működött, mert nemesen érző szíve lelkesedni és rajongani tudott minden szép és jócélú törekvésekért. Alig volt működési helyén társadalmi, kulturális vagy sportegyesület vagy intézmény, melyben vezetőszerpet ne vitt volna, melyben széleskörű tudását fiatalos agilitással ne igyekezett volna gyümölcsöztetni és érvényesíteni. Kedves, közvetlen és meggyerő modoráért, mindenki iránt tanúsított előzékenységeért és szolgálatkészségéért mindenki tisztelte, szerette, aki csak ismerte. Vele egy jó emberrel lett a föld szegényebb s egy jó lélekkel az ég gazdagabb.”

Mildschütz Gyula okl. erdőmérnök, a m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola bányamérnök-hallgatója, emléklapos hadnagy, f. évi június hó 25-én, életének 34-ik évében elhunyt.

A megboldogult földi maradványait június hó 27-én, szombaton este 8 óraker, a Főiskola aulájában történt beśzentelés után, az ősi selmeci hagyományok szerint, a Szent Mihályról címzett új róm. kat. temetőben helyezték nyugalomra.

Bodolay László erdőmérnök, tartalékos tüzérhadnagy július 4-én este félnyolc óraker, hosszas szenvedés után, életének 49-ik évében Budapesten meghalt. A farkasréti temető halottasházából temették el, nagy részvét mellett.

Béke hamvaikra.

„Champion”, az új amerikai erdősítő gép.

Az „Amerikai Erdészeti Egyesület” „Journal of Forestry” című hivatalos havi folyóiratának ezévi utolsó számaiban hirdetés jelent meg, mely méltán magára vonta az olyan erdőgazda figyelmét, aki, mint a magyar is, erdősítési problémákkal viaskodik. „25.000 csemete ültetése naponta!” — kiabál a hirdetés első sora. Az ember első gondolata: amerikai blöff! Nálunk száz csemete egy munkás átlagos napi teljesítménye! A hirdetés invitálja az érdeklődőket, hogy közelebbi felvilágosításokért a Champion Sheet Metal Co., Inc. céghez, Cortland, N.-Y., forduljanak. Írtam a cégnek, kérve a gép vázrajzát és részletesebb adatokat annak teljesítményére, anyagfogyasztására és a szükséges kezelőszemélyzetre vonatkozólag, választ azonban nem kaptam.

Most aztán fentnevezett amerikai erdészeti szaklap ezévi márciusi számában megjelent a gép ismertetése, Mr. Duncan C. Rankinnak, New-York állam konzervációs ügyosztálya erdész-szakemberének tollából, egy az ottani elhagyott farmok parlagföldjeinek beerdősítésére indított nagyarányú mozgalom jelen állását ismertető cikk keretében.

A gép konstruálását a szükség, az emberi haladás e leghatalmasabb tényezője, idézte elő. Az Egyesült-Államok egyik legnagyobb erdészeti problémája ugyanis ez elhagyott mezőgazdasági parlagföldek, volt farmok újraerdősítése. Valamikor erdők voltak e területeken, melyek azonban a mohó földéhségnek estek áldozatul, hogy most silányabb minőségük következtében kiessenek a világ gabonatermelésének versenyéből és óriási parlag foltokként éktelenkedjenek Észak-Amerika tájképeiben. 107 millió acre (kb. 75 millió kat. hold), tehát az Egyesült-Államok összes erdőterületének mintegy $\frac{1}{5}$ része, ilyen szubmarginális, kiélt, silány parlagföld, mely évről évre felfelé ívelő görbével növekszik és szakértők szerint még nem érte el a kulminációs pontot. Egyedül New-York-államban, melynek egész területe 12.7 millió hektár, 1.6 millió hektár beerdősítendő elhagyott farm-

terület van és ezt a terület évi 100.000 hektárral nő. Ennek ellensúlyozására New-York-állam 20 millió dollárt szavazott meg egy 15 éves erdősítési program keretében. 200 hektárnál nagyobb komplexumokban kat. holdanként kb. 5.2. dolláros átlagárral összevásárolja az állam ezeket a területeket és öles hálózatban kb. 8.4 dolláros átlagköltséggel beerdősíti főként *Pinus resinosa*, erdei- és símafenyő (97%), kis részben pedig *Picea alba*, lúcfenyő, vörösfenyő, *Abies balsamea* és *Chamaecyparis sphaeroidea* 3 éves átiskolázott csemetéivel.

Az erdősítések szép programjának megvalósítása azonban, úgy látszik, még Amerikában is túl lassú tempóban halad. „Ilyen tempó mellett” — írja maró gúnnyal a New-York Times c. *napilap* hasábjain Nelson C. Brown, a New-York állami erdészeti főiskola dékánja — „900 év múlva talán be lesznek erdősítve kopár területeink.”

A gyorsabb tempójú erdősítés szüksége termelte ki tehát ez évben fentnevezett lemezacél-cég által és az Állami Konzervációs Ügyosztály aktív közreműködésével megkonstruált erdősítő gépet, mely pár hónap alatt kezdetleges alakjából több fejlődési fokozaton keresztül már két típusban tökéletesedett. Az egyik a „Champion Simplex”, a másik a „Champion Duplex”-erdősítőgép. Előbbi egy sorban ülteti a csemetéket, kezelésére két munkás és huzására egy pár ló szükséges; utóbbit traktor húzza, három ember látja el és két sort ültet egyszerre. Az alapelv és ültetési módszer egyébként mindkettőnél azonos.

A Duplex-gép Mr. Rankin leírása szerint teljesen fémkonstrukciójú, keretét nehéz acélrudak képezik. E keretre két beállítható ülésel ellátott alacsony platform van erősítve, az ülések előtt két vályúval a kézi csemetekészlet részére, mögöttük pedig rugókon nyugvó tartányokkal a fő-csemetekészlet tárolására. A gép mindkét oldalán, pontosan a két kihegyezett, keskeny eke előtt, forgó tárcsakések vágják fel a talajt. Az ekéknek alul vízszintes saruvasuk van, úgy hogy előrehaladás közben függőleges és alul vízszintes I alakú hasítékokat vágnak, aminek az a célja, hogy a felvágott és felhajlított hant az eke elhaladása után visszahulljon a hasítékba szétnyíltakor behelyezett csemete gyökereire és szára köré. Az ekevas hátsó részén nyílás van, mely lenyúlik egész a saruvas szintjéig. Ebbe tartják bele az üléseken ülő munkások a hant szétnyílasakor a csemetéket és hátrafelé húzzák azokat, egy pillanattal megelőzve a földnek az eke mögött való összezáródását, ami a csemetéken keresztül ujjjaikra húzást gyakorol, mikor is elengedik azokat.

Az ekevasak mögött egy lábnyira, a föld szintjénél egymástól 2 hüvelyknyi távolságban két kis kerék fut a hasíték két oldalán, melyek lenyomják a csemeték mellett a felhasított földet. Ezek a „taposókerekek” szabályozhatók a különböző talajok által megkívánt

különböző erősségű nyomás kifejtésére. A gép hátsó része hornyolt karimájú két keréken nyugszik, melyeket úgy lehet beállítani, hogy a hasíték két oldalán fussanak és még erősebben lenyomják a földet a csemeték körül.

A gép elülső részén is van két kerék, ezek azonban nem hordanak terhet és excenter segítségével csak akkor kapcsoltatnak be, ha akadályhoz, pl. sziklához ér a gép, mikor is kiemelik az ekét a föld felszíne fölé.

Hátul még egy csengőszerkezettel ellátott távolságmérő kerék van felszerelve, mely 6—6 lábnyi távolságokban jelt ad a munkásoknak a csemete bebocsátására.

A Simplex-típus maximális teljesítménye a próbák folyamán 1200 csemete volt óránként. 150.000 csemete ültetésének átlagköltsége 3.13 dollár volt ezrenként, melyben bennfoglaltatik a fuvarerő bére, a munkások napszámja, felügyelet és egyéb kisebb kiadások.

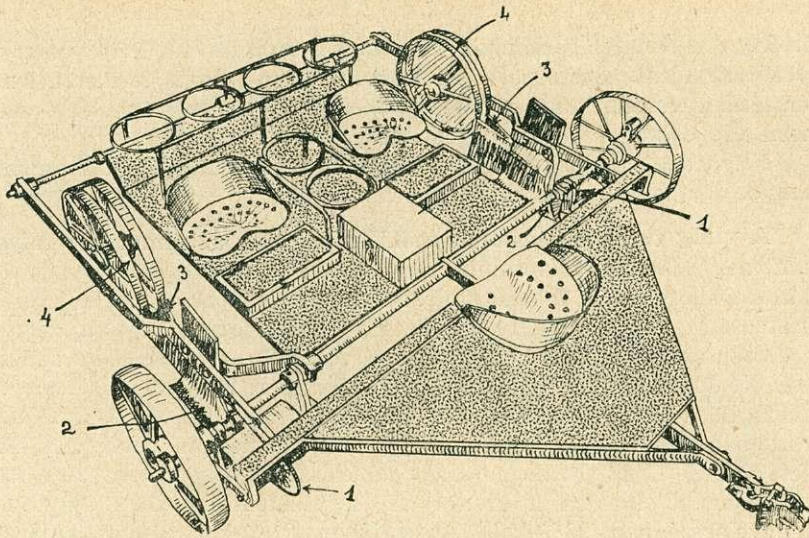
A Duplex-géppel több traktor-típust próbáltak ki és legjobbnak a hernyótalpas traktort találták, melyet speciális rugós csatoló-szerkezet köt össze az ekével, úgyhogy az bizonyos húzási igénybevétel felül automatikusan kikapcsolódik s ezáltal megakadályozza a törést. A Duplex-gép maximális teljesítménye 2500 csemete volt óránként és a próbaképen elültetett 444.000 csemete átlagköltsége 2.15 dollár volt ezrenként. Szemben a kézzel való ültetés 5.91 dolláros átlagköltségével tehát hatalmas megtakarítást jelent ez az összeg és a gép rentabilitása mellett szól.

Különbözőkorú csemetékkel végzett kísérletek a 3 éves, átiskolázott csemeték legjobb használhatóságát bizonyították. A múlt ősszel ültetett 75.000 csemete, a nagy szárazság mellett is, 80%-ban megfogamzott.

A gépet különféle terepeken kipróbálták és meglehetősen egyenetlen talajon, lejtősebb helyeken és bozóttal gyéren benőtt területeken is jó eredményt értek el vele. Túl meredek, köves és erősen bozótos helyeken természetesen már nem volt használható és itt az erdősítést kéziültetéssel kellett kiegészíteni.

Tekintetbe véve egyrészt azt a tényt, hogy az erdősítési költségeknek legalább felét az ültetési napszámbérek teszik ki, másrészt, hogy Magyarországnak is megvan a maga még sokkalta életbevágóbban fontos erdősítési problémája: kérdeem, nem volna célszerű beállítani legalább is egy Simplex-gépet az alföldi erdősítési programm megvalósításának szolgálatába?

A „Champion Duplex” erdősítőgép vázrajzát, melyet két hónap előtt írt kérésemre végre megkaptam Cootlandból, itt mutatom be az érdeklődőknek.

„Champion Duplex” erdősítógép.

1. Forgó késtárcsák. 2. Hegyes ekevas vízintes papuccsal. 3. Nyílás a csemete részére. 4. Taposó kerekek.

Ez a *Journal of Forestry*-ban ismertetett típustól némileg eltér, mert csak egy pár „taposó-kereke” van és elöl egy harmadik ülés is van, a cég leírása szerint egy harmadik — felügyelő — munkás számára, ki a csemeték kézügybeadásával és a sortávolság betartására való ügyeléssel is segít. Negyedik munkás a traktort kezeli, 10 HP-s traktor már megfelel a húzásra. Árat — sajnos — nem közölt a cég.
(P. P.)

*

Megjegyzés: A mai munkanélküli nehéz viszonyaink között úgy véljük, hogy az erdősítéseknél az előnyösebben és gyorsabban is dolgozó géppel szemben mégis a drágább munkáskezet kell előnyben részesítenünk, már csak azért is, mert az erdősítési költségekkel legalább részben hozzájárulhatunk a munkanélküliség enyhítéséhez. *Szerkesztő.*

A tölgyek gyökérsarjadzása. Tölgyeink — mint tudjuk — általában töről szoktak kisarjadzani, gyökérről azonban csak kedvező körülmények között, akkor, ha a tuskót kiszedjük, vagy azt a gyökérfejjel együtt valami erősebb rongálódás éri.

Nem kielégítően fejlődő tölgyfiatalost töre is szoktunk metszeni, hogy újat és életrevalóbbat hajtva, jobb fejlődésnek induljon. Erre az alapos beavatkozásra is a tölgy mindig csak tősarjval válaszol.

Különleges tehát az az eset, amikor valamely tölgyfiatalos tövig leég, annyira, hogy ebbe a felszínen és ennek közelében lévő gyökérfejek is behalnak. Az ilyen terület a tűz után valóban elszomorító

látvány. A természet azonban nem hiába ruházta fel a tölgyeket a gyökérsarjadzás képességével is, mert az ilyen leégett területen kenderszerűen verődnek fel a tölgy-gyökérsarjak, amivel az előbbi szomorú kép egyszerre örömmre gerjesztővé változik át.

Másoktól is hallottam már ilyen eset tapasztalását, de bizonyára vannak olyanok is, akik ezt még nem tudják. *Béky Albert.*

A világ fafogyasztásának csökkenése. Már az elmúlt év folyamán meg lehetett állapítani, hogy a világ faszükségletében erős változás állott be. A fabehozatalra utalt országokban a bevétel erősen visszaesett és ennek megfelelően a fát termelő országoknál a kivitel is erősen csökkent. Így 1930-ban az előző 1929. evvel szemben a fabevitel Németországban 22%-kal, Magyarországon 30%-kal, Csehszlovákiában 29%-kal, Belgiumban 14%-kal, Angolországban 7%-kal, Olaszországban 6%-kal, az Amerikai Egyesült-Államokban pedig 31%-kal esett vissza. Csak Franciaország fabehozatala emelkedett 15%-kal. A faexportot illetően a kivitel az Egyesült-Államokban 30%-kal, Lengyelországban 28%-kal, Ausztriában 21%-kal, Jugoszláviában 21%-kal, Csehszlovákiában pedig 18%-kal esett. A fakivitel Oroszországból kerek 30%-kal emelkedett. 1931. év első negyedében a világ fafogyasztásának csökkenése még erősebben folytatódott, ami a fakivitelnek további gyors visszaesésében jut kifejezésre. A rendelkezésre álló adatok szerint Lengyelország fakivitele 1930. év első negyedével szemben 45%-kal, Csehszlovákiáé 27%-kal esett vissza. Az osztrák fakivitel 465 millió métermázsáról 278 millióra csökkent. A behozatalt illetően Németország az előző év első negyedével szemben 55%-kal, Angolország 40%-kal és Csehszlovákia 54%-kal maradt vissza. (Lásd Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung 1931. évi 26. számát.)

20 millió éves fa. A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung f. évi június hó 5-iki számából közöljük a következő érdekes hírt: Észak-Albertában Fort Mc Murray melletti (Kanada) kátrányföldekből 20 millió éves, teljesen konzervált fát ástak ki. A fa közönséges késsel faragható volt és évyűrűit is meg lehetett számolni. Bailey, a Haward-egyetem professzora megállapította, hogy a talált fa egy Japánban még ma is növő fafajtához tartozik. A fa lelőhelye a Jura-korszakban keletkezett, ennek korát pedig 15—20 millió évre becsülik. Előfordulását úgy magyarázzák, hogy a fa, amely nagy folyók homokpadján nőtt, a homokba beágyazódott, a homok viszont, mielőtt a fa elkorhadt volna, nehéz 'petróleummal telítődött. A fát ez az átitatódott föld a levegőtől tökéletesen elzárta és eredeti állapotában megőrizte.

Ugyanezen lapszámban olvastuk, hogy a napokban döntötték ki a Vogesekben Franciaország legnagyobb és legszebb fenyőfáját, melyet 6000 frankért (kb. 1280 P) eladtak. A hatalmas fa hossza 55 m volt, öt ember nem érte át törzsét és korát 500 évre becsülik.

**„Magyarország Erdészeti Címtára“-ban szükséges javítások
és pótlások:**

Az 5. oldalon: a 16. sorban *helyes szöveg*: Groh Gyula m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető; Fülöp András m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető; a 17. sorban Dr. Szabó Sándor m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető.

A 6. oldalon: a 19. sorban *helyes szöveg*: Egri Károly m. kir. s.-erdőmérnök; a 36. sorban: Erdőszámvevőség. Főnök: Nyáry Gyula m. kir. erdőszámtanácsos.

A 8. oldalon: a 3—5. sorban *helyes szöveg*: Ijjász Ervin m. kir. s.-erdőmérnök; Maczkó István m. kir. s.-erdőmérnök, építésvezető; Kanyó István m. kir. s.-erdőmérnök; Vermes Imre m. kir. s.-erdőmérnök; a 38. sorban (salgótarjáni kerület) *betoldás*: Beosztva: Baráth Béla m. kir. s.-erdőmérnök.

A 9. oldalon: a 7. sorban *helyes szöveg*: Lippóczy Béla m. kir. erdőtanácsos, üzemi felügyeleti tiszt; Szeöts Béla m. kir. erdőtanácsos után *betoldás*: Maróthy Emil m. kir. erdőtanácsos, erdőrendező.

A 11. oldalon: a 4. sorban *helyes szöveg*: Györy Jenő m. kir. fő-erdőmérnök.

A 13. oldalon: a 6. sorban *helyes szöveg*: Györfi János okl. erdőmérnök; a 32. sorban: M. kir. erdőgazdasági szakiskola, Esztergom.

A 18. oldalon: a 17. sorban *helyes szöveg*: Böröndy Lajos erdőmérnök, Káld.

A 19. oldalon: a 28. sorban *helyes szöveg*: erdőmester-erdőmérnök.

A 21. oldalon: a 11. sorban: Diósgyőr helyett *Diósjenő* helyesen.

A 22. oldalon: a 13. sorban: Andrássy György helyett Széchenyi Aladár gróf helyesen; a 22. sorban: 2. Egri érsekség uradalmánál feltüntetett erdőtisztekhez még Bernáth Kálmán s.-erdőmérnök, Gyöngyössolymos, tartozik.

A 24. oldalon: a 26. sorban *helyes szöveg*: Bakay József erdőtanácsos, erdőmérnök.

A 29. oldalon: a 30. sorban *helyes szöveg*: Rimler Pál m. kir. gazd. főtanácsos.

A Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület vándorgyűlése. A Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület 1931. évi vándorgyűlését június hó 14-én tartotta meg Pécsen, a Nemzeti Kaszinóban. A gyűlésen 30 egyesületi tag vett részt. A földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályát Véssey Mihály min. tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesületet és a Tiszajobparti Vármegyék Erdészeti Egyesületét pedig Biró Zoltán nyug. miniszteri tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője képviselte.

A következő napon igen jól sikerült tanulmányi kirándulás volt a pécsi városi erdőben, ahol Raáb Gyula városi erdőmester

élvezetes előadásban ismertette a városi erdőgazdaság általános viszonyait, különleges feladatait, ezeknek általa választott megoldási módjait és az elért eredményeket.

Munkálkodását az a törekvés irányítja, hogy Pécs városának, mint egyetemi székhelynek és a Dunántúl szellemi gócpontjának ezt a magas kultúrnívót erdőbirtokának kezelésében is kifejezésre kell juttatnia. Ennek megfelelően nemcsak az erdőgazdaságot kell az erdészeti tudományok legmodernebb elvei szerint berendeznie és: minél belterjesebbé tennie, hanem a természeti emlékek fenntartásával, a madárvédelem intenzív ápolásával és a Mecsek flórájának megőrzésével és gazdagításával meg kell teremtenie az erdő iránt nemcsak a tudományos, hanem a közérdeklődést is, az ennek folyamánként fellendülő turisztikát pedig minden módon támogatnia kell.

A tanulmányi kirándulás résztvevőinek a helyszínén volt alkalmuk meggyőződni arról, hogy ezek az elvek, hála Pécs város vezetősége megértésének, már érvényesülnek is.

Az erdőt a város közönségének tűzifával való ellátása és a várossal szerződéses viszonyban álló Dunagózhajózási Rt. faszükségleteinek kielégítése végett az 1926. évig sarjerdő alakban kezelték.

Ennek eredménye, hogy az erdőt alkotó állományok túlnyomóan sarjeredetűek. Jelenleg azonban az a cél, hogy ezeket a sarjfaállományokat mielőbb a termőhelyi viszonyoknak leginkább megfelelő szálfállományokkal váltsák fel.

Az erdősítés azonban a Mecsek mészkőoldalain egyes helyeken csak úgy jár sikerrel, ha a sziklába vágott gödrökbe a beiszapolt és gomollyal körülvevett gyökerű fekete fenyőcsemetékét odafuvarozott termőföldbe ültetik el. Ennek az ültetési módnak tetemes költségeit csak kevésbé ellensúlyozza az a körülmény, hogy a város csemetekertjében eladásra termelt csemeték értékesítése útján befolyó jövedelem a kiültetett csemeték előállítási költségeit csökkenti.

A világháború és a szerb megszállás alatt kitermelt, de annak idején teljes sikerrel fel nem újított vágásterületek felújítása, illetőleg a lehetőség szerint való pótlása már megtörtént. Itt nagy nehézséget okoz a vágásterületeken felverődött hatalmas fű, továbbá a nagyszámban megtelepült cserjék és gyomfák. Ezeknek eltávolítására a fiatal állományok tisztítása alkalmával nagy gondot fordítanak.

Nagy körültekintéssel történik a gyérítések kijelölése és foganatosítása is.

A főhasználatokat általában természetes felújulással kapcsolatosan tervezik. Annak kipuhatólása végett, hogy a felújító vágásoknak melyik változata alkalmazható a Mecseken a leg-

nagyobb sikerrel, a központi kísérleti állomás az első fordulószi főhasználati területeken mintegy 120 kat. holdon 8 precíz területet jelölt ki, amelyeken a lékes, vonalas, pásztás és szegélyvágásos felújító vágási módok előnyeit és hátrányait teszik, évente eszközölt pontos felvételek alapján, vizsgálat tárgyává.

A felújító vágásmódok alkalmazása mellett a nagyméretű egyedek kitermelése a megmaradó állományban és az esetleg alattuk levő fiatalosban rendszerint károkat okoz. Ennek elkerülésére sikerrel alkalmazzák a korona lelövését. A koronanélküli törzs ugyanis könnyen dönthető tetszésszerű irányba.

Az erdőn 12 km hosszúságban végighúzódó műút a szállítás kérdését oldja meg. Emellett az erdőgazdaságnak saját fogatparkja is van, amellyel nemcsak a helyi fuvarosoktól függetlenítheti magát, hanem — különösen a természetes úton felújult és alátelepített vágásterületeken — az erdőt is lényegesen nagyobb kíméletben részesítheti, mint bérfuvarozás esetén.

Részint szociális célból, részint pedig a jövedelmezőség emelése végett a gyérítési és száraz faanyagot, amely fakereskedelmi forgalom tárgyát nem képezheti, az erdőn ürméterenként adják el.

Az erdőnek, az emberi károsítások ellen való védelmét és egyúttal szociális célt is szolgál az a rendszer, hogy bizonyos napokon és megállapított erdőrészekben a szegény néposztály a hulladékfát ingyenes bárcák ellenében összegyűjtheti. Ennek eredményeképpen az erdei kihágások száma lényegesen kevesbedett.

Az állati károsítók közül említésreméltó a *Lophirus pini*, amely a fekete fenyőfiatalosokban lépett fel nagyobb mértékben. Ellene a hernyók szedésével védekeztek, amely mód a városi erdőmester szerint nem költséges és mégis célravezető volt.

Az erdőnek majdnem egy tizede parkerdőnek van berendezve, hogy a város közönségének üdülő- és kirándulólhelyéül szolgáljon. Emellett az erdőgazdaság a turistaforgalom emelését is előmozdítani igyekszik. A városi erdőmester egyúttal a több mint 5000 tagot számláló Mecsekegyesület ügyvezető igazgatója is és így amíg a tőle megszokott ügybuzgalommal gondoskodik a turistamenedékházak, emlékek, pihenők, utak szakszerű karbantartásáról, addig éberben őrködik azonban afelett is, hogy az erdővédelmi érdekek csorbát ne szenvedjenek.

Az erdőgazdaság különleges gondoskodásának tárgya a Mecsek állat- és növényvilága is. Fészekodukat és madáretetőket helyez el az erdőben, télen pedig szétosztja a város közönsége által adományozott és az ennek pótlására beszerzett madártáplálékot az egyes etetőhelyek között. Támogatja a Mecsek faunájának és flórájának részletes felvételére irányuló tudományos

munkálkodást, sőt idegenből hozott és a Mecseken nem honos virágoknak az erdőben való kiültetése útján arra törekszik, hogy az erdőnek turisztikai szempontból annyira fontos virágdíszre még változatosabb és így még vonzóbb legyen.

Istápolja végül a természeti emlékek fennmaradásához fűződő kulturális érdekeket is, mert a Pécsbányatelep mellett levő százados szelid gesztenyecsoportot gondozásban és oltalomban részesíti.

E rövid beszámoló tárgyilagosságán helyrehozhatatlan csorba esnék azonban, ha említés nélkül maradna az a kedves vendéglátás, amelyben a kirándulókat Pécs város közönsége a festői fekvésű kozári vadászházban részesítette és az a pontosság és fáradhatatlan előzékenység, amellyel Raáb Gyula városi erdőmester a kirándulást rendezte és vezette. E kettőnek, valamint a vázlatosan közölt tapasztalatoknak tudható be, hogy a társaság délután vidám hangulatban, a hasznosan és kellemesen eltöltött napnak felemelő érzésével oszlott szét.

Közalapítványi erdőtisztek tanulmányútja. A közalapítványi erdőkben folytatott gazdálkodási módok megismerésére az aktuális szakkérdések megvitatása és a kollégialis érzés ápolása céljából a közalapítványi erdőtisztikar közös elhatározása folytán a somlólvásárhelyi közalapítványi erdőhivatalhoz tartozó és a m. kath. tanulmányalap tulajdonát képező padragi erdőgazdasági osztályában folyó évi június hó 15-én szaktanulmányi kirándulást rendezett.

A tanulmányúton megjelent dr. Mészáros Károly h. államtitkár, a közalapítványi ügyosztály főnöke, a közalap. mezőgazdasága részéről Uhl Antal min. tanácsos, a m. kir. győri erdőigazgatóság képviselőben Forster Imre m. kir. erdőmérnök és az egész közalapítványi erdőtisztikar.

Szép, napos időben indult el a társaság június 15-én reggel félhét órakor Ajka állomásról az Ajkai kőszénbánya normálvágányú vonalán és pályakocsiján a padragi erdőbe, amelynek határánál áll a Veszprém és Fejér vármegyék bazaltbányájának hatalmas villanyerőre berendezett közüzője. Itt leszállva a pályakocsikról, a vendégek nagy érdeklődése mellett megtekintették a zúzótelepet, annak impozáns, hatalmas berendezését, amelynek üzeméről tartalmas magyarázattal szolgált Frank bányamérnök. Az erdő bejáratánál Karsay Károly gazd. főtanácsos üdvözölte a megjelenteket és a padragi g. o. erdőrendezéstani részéről mondott rövid ismertetőt. Vácolta, hogy az erdő területe 1500 kh. faállománya bükk, tölgy, cser, gyertyán, kóris, juhar, nyír, vágásfordulója 100 év. Korosztályainak eloszlása csaknem szabályos. Használati módja a fokozatos felújító vágásmód.

Utána Klausberger József erdőtanácsos, a somlólvásárhelyi erdőhivatal vezetője, üdvözölte a vendégeket, majd ismertette a bükkös-állományok termelési, közelítési, szállítási és értékesítési viszonyait.

Az értékesítésre nagy előny, hogy a fát úgyszólván az erdőben lehet a vasúti kocsikba rakni és így minden eladás vagontételekben történhetik, ami a régi állapottal szemben a tőárak nagyarányú emelkedéséhez vezetett.

Tovább haladva, Szóják Károly s.-erdőmérnök a bükkösállományokban követett felújítási eljárásokról tartott rövid előadást. Az egész, mintegy 150 kh-as vágásterület természetes felújítás alatt áll. A fokozatos felújító vágásmód sablonjától eltérőleg, az erdőhivatal által végzett kijelölés alapján mindenütt úgy történnek a használatok, hogy a megtelepült fiatalos fennmaradása és kedvező fejlődése biztosítva legyen. Különösen nagy szerep jut a csoportos felújító vágásmódnak. A jövő állományok értékének emelése céljából az egész terület öt év előtt kocsánytalan tölgyvel lett alátelepítve, amely gyönyörűen fejlődik, legtöbb példánya az 1 m magasságot is túlhaladja. A rövid ismertető után egy körsétában a felújítás alatt álló vágásterület egy részét szemléltük meg és mindenki nagy megelégedését fejezte ki a gyönyörű, 3—7 éves, természetes úton megtelepült bükk, kőris, juhar, részben már felszabadított, részben felszabadítás alatt álló fiatalos csoportok és mesterségesen közbeelegyített szépnovésű tölgyek láttán. Erdőt szerető szakember szebb látványban ritkán részeseülhet.

A körséta vége az újonnan létesített, 140 m hosszú, 45 százalékos esésű száraz csúsztatásra megépített állandó jellegű tűzifacsúsztatóhoz vezetett. Klausberger erdőtanácsos ismértette a csúsztató rendeltetését, építési költségeit és kapacitását. Évenként mintegy 5000 ürmköbméter, a távolabb fekvő erdőrészekből odafuvarozott tűzifa lesz csúsztatás útján a meredek hegyoldal feletti platóról lecsúsztatva, a csúsztató alján fekvő 760 mm-es iparvágány mellé, ahonnan a bazaltkővel együtt az erdő szélén levő normálvágányokig lesz leszállítva és onnan vagontételekben értékesítve. Közben gyönyörködtünk a csúsztatásban is, majd pedig, mindenki nagy örömeire, féltíz tájban, pompás villásreggelivel és hús italokkal gyűjtöttünk erőt egy nagyszerű forrás mellett a további utunkra.

Félórai pihenés után felkapaszkodtunk a hegyoldalon a Párkalapi rakodóhoz, hogy kocsikon tegyük meg az erdő még hátralévő legnagyobb részének bejárását. További utunkat, kocsikra felszállva, egy szakszerűen megépített kavicsolt erdei főszállító úton folytattuk a nem messze fekvő Szárcsi-forrás melletti új hídig. Szóják s.-erdőmérnök előadásából itten megtudtuk, hogy az út az erdő mintegy 1200 kh-as részének feltáráására szolgál. Hossza 4 km, szélessége 5 m, 2 m széles kavicsolással. A teher szállítása fölfelé történik és ezért maximális emelkedése csak 3 százalék, közbeiktatva több pihenőszakasz, sőt ellenesés is. Évi forgalma mintegy 5000 ürm³ tűzifa és 100 ürm³ műfa. Egy fuvaros 2 lóval 2 (130 cm-es) ürm³ tűzifát tud rajta szállítani. Összes építési költsége 10.314 P volt, vagyis 1 fm

2.60 P-be került. A befektetett költség már az első évben amortizálódott. Az út legnagyobb műfárgya házilag tervezett és épített 14 m hosszú, 3 m széles, 4 m magas kőpilléreken és jármokon álló, gerendatartós fahíd. Építési költsége faanyagértékével együtt összesen 2100 P volt.

Ezután Karsay g. főtanácsos indítványára a hidat, dr. Mészáros államtitkár úr engedélyével, néhai Bund Károly min. tanácsos, a közalap. erdészet volt főnökének emlékére és az egész közalapítványi erdő-tisztítkar kegyelete kifejezésésképen „Bund Károly-híd”-nak neveztük el és táblával örökítettük meg. Így akartunk szerény hálát adni az ő nagy munkásságának, amit közalapítványi erdők érdekében tett.

Az új úton végig kocsizva, láttuk az idősebb, gyönyörű cseres- és tölgyesállományokat és az itt folyó munkákat. A tölgyes- és cseresállományok alja sok helyen magas, természetes úton keletkezett gyertyánfiatalossal van benöve. A gyertyán leküzdése a tölgy és cseretöbbségi uralmának biztosítása, a lékelővágások alkalmazásával történik. Az északról délre haladó lékeken a gyertyáncsemeték a vágás után gyökerestül lesznek kihuzkodva, ami tavasszal és ősszel a nedves talajban nagyon könnyen megy. Utána a terület tölgy- és kis részben bükk- és kőriscesmetékkel vagy makkal lesz beültetve. A látottak szerint a csemeték szépen fejlődnek és gyertyán alig mutatkozik. Megtekintettük továbbá a vágásra előírt területeken végrehajtott ritkítóvágásokat és az idős, de főhasználásra még elő nem írt állományokban foganatosított gyérítéseket.

Utunkat egy gyönyörű nyiladékon és egy közelítő úton folytatva, értünk az Erzsébet-ligethez, ahonnan a Somlóhegy panorámájában gyönyörködtünk, majd továbbmenve, tisztított és gyérített fiatalosokon haladtunk keresztül. A gyérítések és tisztítások mindig előzetes jelölés után oly módon lesznek végrehajtvva, hogy a legértékesebb egyedek létét és fejlődését biztosítsák és elősegítsék. Az erdőben nagy gyérítetlen területek vannak, óriási fatömeeggel. Oka ennek az, hogy addig, míg az erdő nem volt feltárva, a gyérítési anyagot nem lehetett értékesíteni. Most azonban nagy lendülettel indult meg az elmulasztott pótlása, ami a fiatalosokra gyakorolt jó hatástól eltekintve, nagy pénzügyi előnyt is jelent.

A fiatalosok között fekvő csemetekertnél Klausberger erdőtanácsos tartott rövid előadást a csemetenevelés szükségességéről és pénzbeli előnyeiről. Itt nevelik a mesterséges felújításra és pótlásokra szükséges tölgy-, kőris-, szil-, fekete, erdei, luc-, vörös és jegenyefenyőcsemetéket. A csemetekert melletti kút a csemeték esetleges öntözésére szolgál. A trágyázás a falutól való nagy távolság miatt a gyomokból és erdei alomból készült komposzttal történik.

Általában láttuk, hogy az egész gazdasági osztály bejárta és minden más részében is intenzív erdőgazdálkodás folyik úgy az erdő-

használat, szállítás terén, mint az erdőművelés és védelem tekintetében is.

A sok szépet és jót látott, a kocsikázástól és melegtől kissé elfáradt társaság örömmel vette tudomásul az utolsó programpontra, az ebédnek bejelentését.

Az árnyas bükkös alatt, hús forrás mellett kitünően ízlett a bográcsban főtt finom pörkölt, sajt és eper, amit kitűnő uradalmi somlai borral öblögettünk le.

Kissé megpihenve, dr. Mészáros Károly h. államtitkár úr mondott a tartalmas tanulmányútról elismerő szavakat és kilátásba helyezte, hogy a szakszempontról is fontos ilyenirányú tanulmányutakat mindig készségesen fogja támogatni.

Jó hangulatban sok érdekes tárgyról folyt a szakvita tovább, míg nem egy hirtelen jött nyári eső meg nem adta a jelszót az indulásra.

Jó kedéllyel robogtunk le pályakocsikon Ajka állomásra, ahonnan este mindenki hazatért egy kellemesen és hasznosan eltöltött, tanulmányokban gazdag és szép nap emlékével.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Zsámbor* Zsolt Pál m. kir. erdőmérnököt Kecskemétre és megbízta az ottani erdészeti kísérleti telep vezetésével, *Fülöp* Zoltán m. kir. segédmérnököt pedig Esztergomba a m. kir. erdőgazdasági szakiskolához.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szoják* Károly közalap. segéderdőmérnököt kir. közalap. erdőmérnökké nevezte ki.
